

New Age – en svårfångad

Katarina Gunnarssons artikel om New Age bygger på hennes C-uppsats i idéhistoria vid Stockholms universitet.

Vad står begreppet New Age för? Går man till New Age-rörelsens egna publikationer är formuleringarna inte alltid så distinkta. New Age liknas vid "...ett nytt medvetande-tillstånd", "...uppträdandet av en... ny kosmiskt medveten människa", "...en vision: människan i balans med naturen, och människor i samverkan", "...det paradiset som människan kan skapa på jorden" osv. Runt begreppet strömer man sedan värderingar som att "...New Age är en optimistisk rörelse med stor tro till människan och hennes möjligheter" att "New Age är i det väsentliga något mycket fint"¹ och att den har "...charm, intelligens och godhet"².

Sällar man bort dessa luddiga formuleringar kan man utkristallisera följande betydelse. New Age-begreppet härstammar från astrologisk teoribildning. Enligt denna sker hela tiden en rent astronomisk förskjutning av solens vårdagjämningens punkt. Ungefär vart två tusende år genömlöper den en ny stjärnbild i djurkretsen, en förflyttning som i astrologin är ytterst betydelsefull. Vid tiden för det kommande årtusendeskiftet kommer solens vårdagjämningens punkt att övergå från Fiskens stjärntecken till Vattumannens. Fiskens tecken står historiskt för den nu rådande tiden och Vattumannens tidsålder, den Aquariska eller New Age, står för den nya tidens.³

Ett centralt tema i New Age-ideologin är tron på denna kommande historiska epok. Men skiftet behöver inte som ovan förklaras astrologiskt. Mari-

lyn Ferguson, en av rörelsens nyckelfigurer, tror inte alls på astrologi men har ändå döpt sin bok till "The Aquarian Conspiracy". Det astrologiska begreppet Vattumannen fungerar här som en metafor.⁴ Viktigt är att denna kommande tid alltid utmålas i positiva dagar: det är den humana, sunda, ekologiska framtiden, den postindustriella eran.⁵ En anhängare uttrycker det så här: "New Age innebär slutet på en tidsepok och början på en ny... Den gamla människan, de gamla kyrkorna, det gamla samhället försvinner..." och istället får vi en ordning med nya andliga sociala, ekonomiska, kulturella och vetenskapliga värden.⁶

Men New Age-rörelsens ideologi handlar inte enbart om framtiden. Faktum är att bara mycket litet utrymme i litteraturen ägnas den kommande guldåldern (utom hos Mark Satin). Tyngdpunkten i de olika publikationerna ligger istället på en kritik av vår nuvarande kultur. Det är som en kontrast till samtiden som framtidsvisionerna tycks spela sin främsta roll. I mitt källmaterial illustreras det ofta med långa uppspaltningar där vår nuvarande tidepok karaktäriseras av kristendom, krig, snäv reduktionistisk kunskapsyn, materialism, logik, mekanism, rovdraft av naturen osv, medan den kommande New Age-epoken präglas av en ny andlighet, helhetstänkande, kunskap ur intuition, småskalighet och fred.⁷

Vad man kallar denna grundläggande dualitet varierar, men den underliggande tanken är densamma. Fritjof Capra talar om skillnaden mellan olika tankesätt, det rationella och det intuitiva, det vetenskapliga och det religiösa, det maskulina och det feminina, det linjära och det icke linjära. Skillnaderna sammanfattar han i begreppen *Yin och Yang*. Han menar att vi i vår kultur i alltför hög grad prioriterar Yang och därmed rationalitet och logik

framför den intuitiva religiösa principen Yin. Det råder en obalans i vår kultur mellan Yin och Yang som den nya tiden, New Age, kommer att upphäva.⁸

Mark Satin har flera beteckningar på denna dualitet. Han ställer New Age mot det han bland annat kallar vårt "sexsidiga fängelse". Han hävdar att vi måste lämna detta fängelse, där en av komponenterna är tilltron till socialismen och kapitalismen. De tillhör båda en förruttnad värld.⁹

Hazel Henderson hävdar att New Age-rörelsen är en övergång till något som hon kallar ett kvinnligt kunskapsökande. Detta kunskapsökande präglas av ödmjukhet, samarbete, kärlek och fredlighet och är därmed ett brott med en patriarkal samhällsstruktur. Också hon förespråkar en nedvärdering av Yang-principen.¹⁰

Marilyn Ferguson använder rön från hjärnforskningen när hon talar om "It is a new mind."¹¹ Under kapitel titeln "Brains changing, Mind changing" hävdar hon att det i hjärnan råder samma dualitet som i vår kultur. Hjärnans vänstra halva arbetar med logiska strukturer, den högra med intuition och kreativitet. Enligt Ferguson hyllar vår kultur ensidigt den vänstra hjärnhalvans kunskap. Men genom New Age-rörelsens medvetandegörande terapier kan detta förållande förändras. Följden av det blir en mental transformation som i förlängningen kan förändra samhället.¹² Det leder i sin tur till att vi får ett nytt holistiskt färgat vetenskapsideal.¹³

För att vidareutveckla Marilyn Ferguson, men också för att komprimera bilden av begreppet New Age, kan man säga att det innehåller två nivåer. New Age-ideologin manar till handling på två sätt. För det första innehåller den en praktiserande aspekt. Den enskilda individen måste genom med-

historia om kunskap

Torsdag 29/11 kl 19
REGRESSION – GÅ
TILLBAKA I DITT (DINA)
TIDIGARE LIV
Jan Erik Sigdell
Jan Erik Sigdell, bosatt i
Bryan James

Måndag 1/12 kl 10
REGNBÄGSMEDITATION
Se text 5/11.

Lördag 15/12 kl 10-13
NATURLIG HÄLSA
FÖR HUNDEN
Workshop för hundägare
Tony Frith
Vad skall min hund äta? Vad göra
sen ser trött ut? Allergier? Rugg

Tisdag 20/11 kl 19
FRISK EFTER AMALGAM –
kan man bli det?
Marie Erixon
Marie Erixon berättar om hur hon blivit
frisk efter 15 års svår sjukdom

Måndag 17/12 kl 19
TIBETANSK TRO OCH
LÄKEKONST
Jan Axel Nordlund
Jan Axel Nordlund, läkare med oc
troposofisk utbildning och praktik,
tibetansk tro och läkekunst. P

Fredag 28/12 kl 19
FRIGÖRANDE ANDNING
Lonne Lundvall

Juldagen 29/12 kl 19
DET HELANDE LJUSET
Oppet hus
...na med v...

vetandegörande terapier finna sitt "...högre jaget" eller det "...rena medvetandet" för att i förlängningen kunna öppna sig "...mot kosmos, ja bli ett med det..."¹⁴ Den andra, ideologiska aspekten, manar till stora förändringar av vår västerländska kultur, framför allt dess vetenskapssyn. Vi står inför ett skifte av paradigm, "a paradigm shift", enligt den modell som T Kuhn lanserade i sin bok "The structure of scientific revolutions".¹⁵

Denna korta ideologiska presentation ger intryck av att New Age skulle vara någonting relativt konsist och sammanhängande. Man kan man lätt förledas att tro att det skulle råda en liknande enhetlighet även bland de praktiska uttryck denna ideologi tar sig. Detta avsnitt ska handla om dessa uttryck. Jag har som syfte att fördjupa bilden av New Age genom att sammanställa några av dessa yttringar såsom de uppenbarat sig bl a på Café Pan, i företagsvärlden och inom media och mode. Jag skall också antyda hur de där hålls samman inom ett vittförgrenat "nätverk". Av detta framgår att rörelsens praktiska uttryck inte utmärks av enhetlighet, utan snarare av mångfald och konturlöshet. Det är som vi kommer att se en stor spännvidd av företeelser som alla går under benämningen New Age.

Café Pan

I ett nummer av tidningen Sökaren från 1988 skrev man så här: "...vill man veta vad New Age-folket intresserar sig för, vad som i praktiken är New Age i Sverige, så kan man titta efter i Café Pans program". Café Pan ligger i Stockholm och här framträder de flesta kända s k New Age-profiler i Sverige och i den anglosaxiska världen.¹⁶ I sin programförklaring säger man sig vilja utveckla individen inom en holisk tradition.¹⁷ Här följer en mycket kortfattad resumé av verksamheten på detta "helhetscenter".

Alternativ medicin: zonerapi, homeopati, örtmedicin. Genom en förändring i livsattityd och genom visualiseringstekniker kan hälsan återvinnas.

Astrologi: tron att stjärnornas ställning på himlen i födsloögonblicket säger något om en människas öde. Vattumannens tidsålder är en astrologisk term.

Channeling: budskap genom medier, uppfattas som kontakter med andevärlden eller med en högre medvetenhet. Nytt namn på den gamla spiritismens mediumism, tal i trance, automatisk skrift och en inre röst.

New Age Economics: det nya sättet att se på företag. Man skall visa socialt ansvar, ej bara sträva efter vinst. Istället

bör man se till vad som är nyttigt för samhället, miljö och människorna.

Esoterisk andlighet: påståendet att vissa esoteriska föreställningar ger kunskap om veckligheten.

Healing: mediumistisk kirurgi (medium opererar med händerna), handpåläggning, kristallhealing.

Holistisk medicin: tron på att människan är en psykofysisk enhet. Man behandlar hela människan, inte enskilda symptom.

Holistisk världsbild: detta är en kärna i New Age. Allt utgör en helhet, hänger samman, påverkar och är beroende av vartannat. På ett djupt plan är alla livsformer i botten samma väsen. Kosmos är medvetet, tänkande och skapande. Enhetsmystik.

Intuition: ger bättre kunskap om verkligheten än förståndet. Eller fungerar som komplement till detta. Man bör utveckla sin intuition för att bli toppresterande.

Kroppsbehandlingar: för enheten mellan kropp och själ. Tragermassage, rolfing, shiatzu, alexandertekniken, rosenmetoden.

Meditation: metoder som TM, Vipassana och Zen ger djup kunskap om det egna jaget och dess relation till kosmos, samt inre frid och säkerhet.

Numerologi: nummervärdet hos vårt namn ger nyckeln till vår personlighet.

Den nya fysiken: hävdar att det finns stora likheter mellan österländsk mystik, en holistisk världsbild och den nya fysiken, där inte materia utan energi är universums innersta natur.

Parapsykologi: röner stort intresse hos New Age-folket. Paranormala fenomen, parapsykologisk forskning, utur-kroppen-upplevelser, nära-döden-upplevelser, reinkarnation, hur vi minns tidigare inkarnationer.

Positivt tänkande: möjligt att förvandla det egna jaget och omvärden (se visualisering).

Rebirthing: en teknik som genom hyperventilering frigör från mentala och känslomässiga blockeringar.

Reinkarnationsterapi: genom att återuppleva tidigare liv söker man genom t ex hypnos lösa livsproblem vars orsaker tillhör tidigare inkarnationer.

Religion: österländska religioner, "Ny andlighet", Gurus t ex Sai Baba, Martinus, Steiner, Krishnamurti, Swedenborg. Kristna finns representerade på Pan, men då som "speciellt intressanta individer" som mystikern och religionsblandaren Hans Hof.

Självkännedom / inre personlig utveckling / självförverkligande: olika metoder som hjälper till för att vi skall ta ansvar och makt över våra liv.

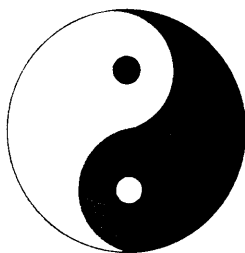
UFO

Visualiseringstekniker: upprepandet av "inre bilder" som hjälper oss att uppnå bestämda mål med livet. Med hjälp av "affirmationer" och metodiskt upprepade meningar kan man på ett suggererande sätt påverka sin personlighet på ett gynnsamt sätt.

Yoga: meditation som skapar balans och harmoni mellan kropp och själ.¹⁸

Nätverk

Café Pan är en koncentrerad dos av New Age. Rörelsens uttryck är svårare att urskilja utanför dess dörrar. Hur det kommer det sig? Kanske vi kan vi

finna svaret hos Marilyn Ferguson och hennes syn på organiseringen av New Age: "...it is not a new political, religious, or philosophical system. It is a new mind".

Om rörelsen är så lös i konturen som hon menar är det kanske inte konstigt att den är så svår att greppa. På samma gång är det just med hjälp av Ferguson och hennes teorier om ett samordnande nätverk som man börjar ana en struktur. Om man inte uppmärksammar ett nätverk är det svårt att bevisa att New Age alls finns. Om nätverket säger hon: "This network is the Aquarian Conspiracy. It is a conspiracy without a political doctrine. Without a manifesto. With conspirators who seek power only to disperse it, and whose strategies are pragmatic, even scientific, but whose perspective sounds so mystical that they hesitate to discuss it."¹⁹

Marilyn Ferguson fortsätter: "You will look in vain for affiliations in traditional forms: political parties, ideological groups, clubs, or fraternal organizations. You will find little clusters and loose network".²⁰ Hon menar att detta nätverk består av separata individer som genomgått en transformation genom medvetandegörande terapier och andliga upplevelser. Dessa transformerade individer, "legions of conspirators", söker sedan upp varandra och bildar dessa nätverk.²¹ De använder sig av workshops, konferenser, telefonsam-

tal, pamfletter, spökorganisationer, föreläsningar, personliga vänskapsband och fax.

Nätverket har sina förgreningar inom en mängd yrkesgrupper, t ex inom akademiska kretsar och inom läkarkåren.²² New Age-ideologin tar sig praktiska uttryck genom nätverkets kanaler. Flera av rörelsens kristna kritiker har uppmärksammat nätverket som New Ages organisationsprincip. De menar då att detta nätverk av likasinnade i rask takt ideologiskt infiltrerar alla möjliga grupperingar i samhället från meditation till djurskydd och att dess långa tentakler når de mest oskyldiga grupper i samhället.²³ Dessutom menar man att det finns många fördelar med denna smidiga organisationsform då man undviker stora organisationers klumpighet.²⁴

Jag tror att man kan bli mer uppmärksam på New Ages närvaro om man blir medveten om detta nätverk som samordnar de separata och olikartade praktiska uttrycken. Jag skall här presentera några av nätverkets mest tydliga organisationer, institut, bokaffärer och nyckelpersoner i Sverige och i den anglosaxiska världen.

I USA finns t ex organisationen "New World alliance". Den grundades av nyckelpersonen Mark Satin, när han lät 350 New Age-influerade personer utforma en framtidsutopi som ligger till grund för organisationens arbete.²⁵ Andra exempel på amerikanska nätverksorganisationer är "Planetary Initiative" och "Planetary Citizens".²⁶

Den första New Age-föreningen i Sverige bildades 1979 under namnet "Gemenskapen Omkretsen". 1982 bildades "Föreningen Nyttänkarna" som verkar för helhetsyn och nyttänkande inom psykologi, filosofi, fysik, ekologi etc. Kurser i meditation, transpersonell psykologi etc anordnas av "Föreningen Nya tidsåldern". Den är också

arrangör för de sk Livsfestivalerna. Vidare kan nämnas "P&P gruppen", ett konsultföretag inom utbildningsbranschen som ordnar kurser och seminarier. Man ordnar också konferensen "Levande företag i en ny tid."²⁷

Helhetsinstituten är viktiga inom New Age. Ett av dem är "Ensalen", "den amerikanska New age-rörelsens centrum". På "Ensalen" har man sedan sextioalet odlat alternativa terapier, holistisk medicin, humanistisk psykologi, österländsk filosofi etc.²⁸ Ett annat institut är "New Age-samhället" "Findhorn" i Skottland.²⁹

Utöver dessa äldsta och mest omtalade finns "Institute of noetic science." Detta är ett sk think-tank-center för universellt helhetstänkande och personlig utveckling. Det startades av den fd astronauten Edgar Mitchell som efter sin månfärd blev fångad av att finna sambandet mellan vår intuition och vår intelligens, mellan universum och den mänskliga hjärnan.

"World Business Academy" har sin bas i San Francisco, men har lokalkontor över hela världen, bl a i Stockholm. Det är en sammanslutning av affärsmän och entreprenörer som kallar sig globala medborgare. De vill använda sitt samhällliga inflytande till att skapa en miljö där den sk helhetssynen är grunden.³⁰

"The Elmwood Institute" ligger i Berkeley och grundades av Fritjof Capra för att bidra till en "...holistisk och ekologisk världsbild".³¹ Utöver det tidigare omnämnda institutet "Café Pan" finns i Stockholm "Hälsans hus" och på Vaddö, i Göteborg och i Fjällbacka de sk "Växthusen" som har kurser bl a i andliga läror, transpersonell psykologi, astrologi, rebirthing och healing.³²

Också de lokala bokaffärerna är viktiga i spridandet av information och som kontaktcentra. I Stockholm finns bokaffärerna "Vattumannen" och "Bookshop East and West". I Göte-

borg finns bokhandeln "Näckrosen" och i Malmö "Regnbågen". I dessa bokaffärer återfinns, utöver en mängd rena handböcker, också nyckelfigurer- nas böcker. Vidare säljer man här tidningar knutna till New Age-rörelsen.³³ Förutom "Sökaren" återfinns tidningar med liknande innehåll som "Helhetsyn för en ny tid" och "Nexus", ibland också de mer annonsbladsartade skrifterna "Energivågen", "Fenix" och "Regnbågsbladet."³⁴

Förutom redan omtalade nyckelpersoner inom New Age rörelsen såsom Marilyn Ferguson, Mark Satin och Fritjof Capra kräver Mark Lawrence ett omnämnande. Han var i Sverige som nätverksbyggare 1979 och var då med att starta "Gemenskapen Omkretsen", en förening som skulle arbeta för den nya tidens idéer i Sverige.³⁵

Bland övriga nyckelfigurer märks Peter och Elie Caddy som grundat institutet Findhorn³⁶, Edgar Mitchell som grundat institutet för Noetic Science, dess nuvarande ledare Willis Harman³⁷ och Peter Kostenbaum professor i filosofi, som alla reser runt på konferenser.

Bland svenska nätverksbyggare kan nämnas Jan Grönholm och Kerstin Nordin. Nordin är New Age-konsult och var med om att stifta "Gemenskapen omkretsen".³⁸ Tillsammans med skådespelerskan Bibi Anderson startade hon också stiftelsen Nyänkarna.³⁹ Helhetcentret under beteckningen Växthus har startats av Lena Wadenmark-Tuuls på olika orter i Sverige.⁴⁰

Uttryck inom företagsvärlden

Inom företagsvärlden har New Age-rörelsens ideologi och praktiska utövningar tagit sig flera konkreta uttryck. Dessa uttryck blir kanske extra tydliga och slagkraftiga, eftersom de tidigt verkar ha organiserats inom ett redan väl utvecklat nätverk. New Age-rörelsen

hade redan från det att den först introducerades i Sverige i början av 80-talet haft ett mycket gott förhållande till näringslivet.

Det är symptomatiskt att den första manifestationen av New Age i Sverige som riktigt kom att uppmärksammas av svensk media var konferenserna "Levande företag i en ny tid". Den första av dem hölls i Älvsjö mässhall 1981.

Nätverket representerades här av arrangörerna som var konsultföretaget "P&P" (pedagogik & produktion), de New Age-influerade konsultföretagen "Anima" och "Nybyggarna" i samarbete med Sveriges personaladministrativa förening. Biljetterna kostade det första året 2700 kr.⁴¹

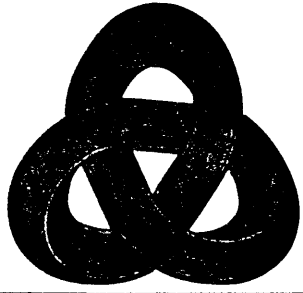
Konferensen var klart New Age-influerad. Man talade om helhetcentret Findhorn, Marilyn Ferguson berättade om sin bok "Vattumannens konspiration" och Peter Koestenbaum om sin kliniska filosofi, som används inom näringslivet som en form för psykoterapi och healing. Den bygger på den "nya humanistiska psykologin" och har starkt påverkats av österländsk

"The New Age watershed classic" American Bookseller

WITH A NEW AFTERWORD AND UPDATED RESOURCE LIST

The AQUARIAN CONSPIRACY

Personal and Social Transformation in Our Time

MARILYN FERGUSON

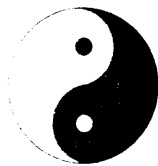
Foreword by John Naisbitt

filosofi och religion. I samband med konferensen ordnade Sveriges Marknadsförbund ett föredrag med Kostenbaum i Industrihuset under rubriken "Filosofi för företag."⁴² Under sin vistelse i Sverige sa Marilyn Ferguson i en intervju: "Öppenheten för New Age är störst inom näringslivet. Där har man tidigt vädrat sig till den förändring som är på gång inom människorna och som kommer att förändra samhället."⁴³

Redan året därpå (1982) arrangerades den andra konferensen under titeln "Levande företag i en ny tid" nu på temat "Mod, mening och moral". Fritjof Capra återfanns bland talarna denna gång. Utöver föreläsningarna försökte man under konferensdagarna skapa en suggestiv andlighet. Bland annat sjöng man den stämningsfulla sången "The song of the soul" som har en tydlig andlig ton och text. Den sjöngs till naturbilder av Dietrich Muller.⁴⁴

Intresset för New Age inom företagsvärlden återspeglas också i att man givit rörelsen så mycket positiv publicitet i näringslivsinriktade tidningar.

Fritjof Capra Fysikens Tao

Bokförlaget Korpen

I samband med den andra upplagan av "Levande företag..." analyserade man i Veckans Affärer fenomenet New Age sålunda: "Högteknologin födde en ny väckelserörelse... som nu även når Sverige. Kalifornien är inte bara ett centrum för den nya elektroindustrin. Hand i hand med den nya teknologiska utvecklingen går den mänskliga, filosofiska. Samlingsbegreppet är 'New Age'. Rader av svenska företagare har redan strömmat dit för att studera praktisk filosofi, kinesisk taoism, holistiskt tänkande etc, allt praktiserat på företagsplanet. I veckan går strömmen åt andra hållet. Flera av 'New Age'-filosoferna samlas i Älvsjö på konferensen 'levande företag i en ny tid'.⁴⁵

Även Marknadsförbundets tidskrift "Den svenska marknaden" refererar till samma konferens i en artikel om marknadsförarnas nya världsbild. Man presenterar också flera av New Age-rörelsens nyckelfigurer som Marilyn Ferguson, Alvin Toffler etc.

Vidare berättar man om en opinionsundersökning om olika livsstilar och människotyper. Tidningen tolkar denna undersöknings resultat så att den nya tidsålderns värderingar redan har uppnått 40 procent "marknadsandelar" i Sverige.

I artikeln berättar man också om en undersökning där 140 marknadsförare fått svara på några mentometerfrågor. Det visade sig då att hela 80 procent av marknadsförarna räknade sig, på det personliga planet som, "...helt eller till en viss del, som anhängare av den nya världsbilden." Tidningen drar slutsatsen att det kanske är så att "...näringslivets människor hör till dem som är mest öppna för de nya strömningarna"⁴⁶.

Den tredje "Levande företag i en ny tid"-konferensen hölls i Sunne i Värmland 1983. Även denna gång medverkade flera av New Age-rörelsens nyckelfigurer: Peter Kostenbaum, fysikern Gary Zukav och rymdfararen Edgar Mitchell.⁴⁷

I oktober 1990 gick ännu en New Age-influerad konferens av stapeln i Göteborg under titeln "Kampanj för jorden". Även där återfanns en koppling till företagsvärlden. Gary Zukav föreläste om "Business and Spirit", och andra föreläsningsteman var "The Changing Face of Change Management", "Expanding Business Network" och "Prepare Yourself to Manage Prosperous Business on the Way to the Year 2000".⁴⁸

Det är inte bara i Sverige som företagsvärlden har haft ett nära förhållande till New Age-rörelsens ideologi och uttryck. I juli 1986 träffades exempelvis representanter för några av USAs största företag, bl a General Motors, IBM och AT&T i New Mexico för att diskutera metafysik, ockultism och hinduisk mystik.⁴⁹

Uttryck inom media och mode

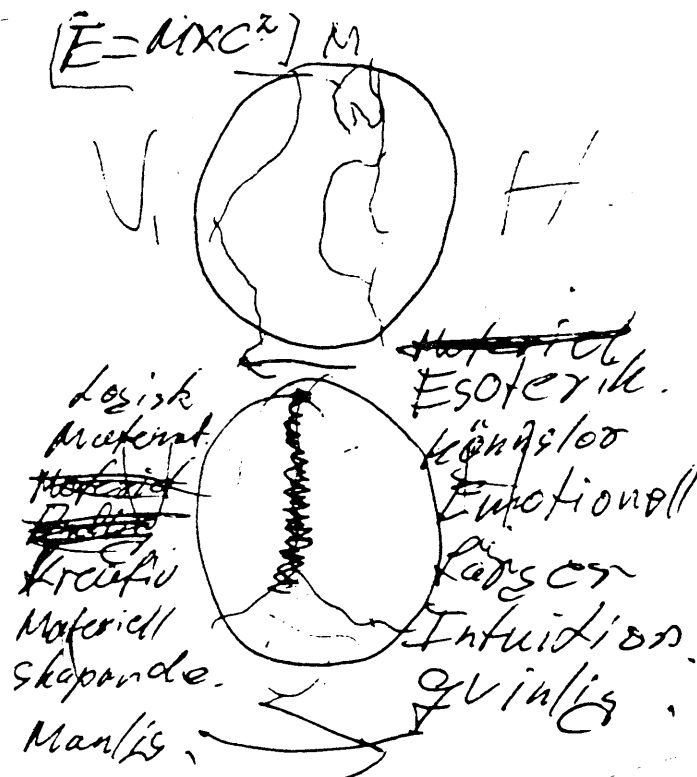
New Age-rörelsens ideologi och uttryck återfinns även inom media och mode. New Age är en livsåskådning. Som en sådan marknadsför den likt en attraktiv vara på den fria marknaden. New Age-idéerna är lönsamma. Därför ställer masskulturens medier sina spalter till förfogande för New Age-rörelsen och dess nyckelpersoner, och dess böcker omnämns ofta i en positiv dager.

Exemplen är många. Kvällstidningarnas söndagsbilagor skriker ut rubriker som "En ny andlig väg går genom världen" "...80-talet var kroppsfixeringens decennium ... ser 90-talet ut att bli den tid då människor söker sitt inre." Sedan låter man Tomas Frankell, en av grundarna till Café Pan få breda ut sig över tre uppslag.⁵⁰ I en av Expressens söndagsbilagor kan man "testa sig själv" för att få svar på frågan "Är du en modern människa?". Bland frågor om text författaren Stig Larsson och piratkopierade skivor återfinns en fråga om New Age-rörelsen. Har man kunskap

"Jag frågar vad New Age betyder, vilket får honom att snabbt kasta ned en något spretig skiss av den mänskliga hjärnan på en servett, under hjärnan ritas han något som med lite vilja kan tydas som jordklotet.

-Så här ser hjärnan ut, den är delad i två delar, och om man tittar på jordklotet och dess kontinenter så går det en linje rakt igenom där också. New Age skall utplåna dessa gränser och öppna det tredje ögat. Varför jag håller på med sånt här? Därför att jag mår bra av det..."

Akrobat nr 1 1990

om den kan man enligt Expressen kalla sig en modern människa då man "...innehåller baskunskaperna för konstruktivt kroggläfs och socialt snicksnack".⁵¹ I Veckorevyn förekommer artiklar om medier, magi, shamaner och häxor. Slutsatsen är att "Trolldom är trend".⁵² I de mer respekterade publikationerna Svenska Dagbladet och Sydsvenska Dagbladet återfinns vinjetter som Idag och Sökaren. Båda har kontinuerligt artiklar om New Age.⁵³

Förlaget Wahlström och Widstrand startade 1981 utgivningen av en serie böcker kallad "New Age-serien". Även förlaget Askild och Kärnekull har gett ut New Age-litteratur.⁵⁴

ICA-förlaget gav 1984 ut en hälsobok under titeln "Stora hälsoguiden – en idébok för ett rikare liv". På bokens baksida säger man sig vara inspirerad

av de tankar som under åttiotalet lanseras över hela världen under benämningen "The New Age – den nya tidsålderns tänkande".⁵⁵

Även inom modevärlden återfinns uttryck för New Age-rörelsens ideologi. Rörelsens miljömedvetande och helhetstänkande har blivit oerhört trendiga och kommersiellt gångbara. Klädfirman Esprit tilltalar sina konsumenter på ett sätt som är helt i linje med "nytänkandet" och dess livsåskådning. "En analytiker i modebranchen tror inte att annonsen skulle ha fungerat för ett par år sedan. Nu ligger den helt rätt i tiden".

Ett annat exempel är affärskedjan "The Body shop" som vunnit enorma framgångar med sitt "ekologiska nytänkande". The Body Shops framgångar har inspirerat kosmetikaproducenten

Estee Lauder, en mycket inflytelserik imageskapare, att släppa en helt ny kosmetikaserie under namnet "Origin", som beskrivs som ett "...skönhetskoncept förankrat i New Age, mer en livsstil än en mängd nya krämer".⁵⁶

Ett av de mest tongivande engelska trendmagasinen för ungdomar, Face Magazine, utnämner i sitt första nittiotalsnummer det nya årtiondet till den tid då New Age skall bli riktigt stort.⁵⁷

Vid min genomgång av tidningsmaterial inför min C-uppsats om New Age uppmärksammade jag hur New Age-rörelsen i början mest omnämndes i "seriösa" specialartiklar för redan invigda, men att dess idéer och uttryck allt eftersom vann terräng inom den mer kommersiella pressen och inom mode. Det ligger kanske något i vad Stefan Gustavsson på det kristna livså-

skådningsinstitutet Nordiska L'Abris skriver: "För fem år sedan var trenden nykonservatism, etikett och fitness. Tidningarna fylldes av smaskiga bilagor och i TV fanns program om lyx, överflöd och njutningsfilosofi. Nu har medierna riktat sitt intresse mot New Age".⁵⁸

NOTER

- ¹ SM *Sökaren* 1984 nr 9, s 21.
² SM *Sökaren* 1988 nr 2-6, s 4.
³ Appelqvist Eva m fl *Religionsociologisk dokumentation 2000 New age en presentation*, s 2.
⁴ Marilyn Ferguson: *The Aquarian Conspiracy - personal and social transformation in our time*, s 19.
⁵ Appelqvist mfl : *Religionsociologisk dokumentation 2000*, s 2.
⁶ SM *Sökaren* 1984 nr 9, s 22.
⁷ Text J Grönholms kapitel "Alternativa världsbilder för en alternativ värld" i boken *Människan i en ny tidsålder* s 17-19, red Ingemar Svanteson.
⁸ Capra Fritjof kapitlet "Buddhistisk fysik" i boken *Alternativa synsätt på morgondagens samhälle*, s 42-43 red Kumar.
⁹ Satin Mark *Politik för en ny tid - New age-rörelsens grunder, idéer och handlingsprogram*, s 30 ff.
¹⁰ Henderson Hazel kapitlet "Solålderns ankomst" i boken *Alternativa synsätt på morgondagens samhälle*, s 177.
¹¹ Ferguson Marilyn *Aquarian Conspiracy*, s 23.
¹² Ferguson M *Aquarian Conspiracy*, s 65 ff.
¹³ Ferguson M *Aquarian Conspiracy*, s 145 f.
¹⁴ SM *Sökaren* 1988 nr 2-6, s 5.
¹⁵ Ferguson M *Aquarian Conspiracy*, s 26.
¹⁶ SM *Sökaren* 1988 nr 2-6 s 3.
¹⁷ Café Pans stående programaffisch
¹⁸ SM *Sökaren* 1988 nr 2-6 s 3. Sven M *Sökaren* 1988 nr 8, s 4.
¹⁹ Ferguson M *Aquarian Conspiracy*, s 23.
²⁰ Ferguson M *Aquarian Conspiracy*, s 25.
²¹ Ferguson M *Aquarian Conspiracy*, s 24.
²² Ferguson M *Aquarian Conspiracy*, s 63.
²³ Schlink M. Baselia *New Age ur bibelns perspektiv*, s 9.
²⁴ Frej Torbjörn *New Age - de nygamla lögnerna från Eden*, s 52.
²⁵ Appelqvist E *Religionsociologisk dokumentation 2000*, s 8.
²⁶ SM *Sökaren* 1984 nr 9, s 24.
²⁷ *Sökaren* 1985 nr 1, s 4-5.
²⁸ Lönroth Ami *SvD* Idagsidan 19/3 1989. Ferguson M *Aquarian Conspiracy*, s 437.
²⁹ Hagerot Peter *DN* Insidan 7/2 1985.
³⁰ Söderling Fredrik *DN* idag 2/10 1991. A Ortmark och Lind J *Clic* nr 1 s 29-31.
³¹ Ortmark och Lind *Clic*, s 29. Ferguson M *Aquarian conspiracy* s 436.
³² *Sökaren* 1985 nr 1, s 5. Maria Hogfors *SvD* Idag 1988 21/6
³³ *Sökaren* 1985 nr1, s 3.
³⁴ *Sökaren* 1985 nr1, s 4.
³⁵ *Sökaren* 1985 nr1, s 4.
³⁶ Grönholm Jan *Helhetsyn och framtidstro*, s 141.
³⁷ Söderling Fredrik *DN* Insidan 2/10 1991. *Clic* nr 1, s 31.
³⁸ *Sökaren* 1985 nr 1, s 5.
³⁹ Ortmark och Lind *Clic* 1991 nr 1, s 41.
⁴⁰ Hogfors Maria *SvD* Idagsidan 1988 21/6.
⁴¹ Appelqvist E *Religionsociologisk dokumentation 2000*, s 9.
⁴² Frej Torbjörn *New Age - de nygamla lögnerna från Eden* s 130. *SvD* Idag 26/8 1981.
⁴³ Olausom Igerid *SvD* Idag 26/8 1981.
⁴⁴ Magnuson Sven *Sökaren* 1982 nr 10, s 3.
⁴⁵ Mehr Stefan *Veckan Affärer* 1982 nr 32, s 59.
⁴⁶ Backelin Jan *Den svenska Marknaden* nr 7-8 1982, s 13.
⁴⁷ Sidenblad Erik VI 1983 nr 42, s 6-7.
⁴⁸ Programinformation
⁴⁹ *Tempus* 10.11 1986
⁵⁰ Ekstrand Ingerd *Aftonbladet* Sönddagsbilagan 24/3 1991, s 6-9.
⁵¹ *Expressen* Söndagsbilagan 1/9 1991, s 6.
⁵² Everdahl Göran *Veckorevyn*.
⁵³ Text *SvD* 1989 mars, artikelserie under rubriken; *Nya tidsåldern*.
⁵⁴ Appelqvist E *Religionsociologisk dokumentation 2000*, s 9.
⁵⁵ ICA förlagets *Stora hälsoboken* 1984.
⁵⁶ Ortmark och Lind *Clic* nr 1, s 35.
⁵⁷ *Face Magazin* 1990 nr1.
⁵⁸ *Dagen* 6/5 1989, s 18.

Nya utländska böcker

Richard L Brenneman har givit ut *Deadly Blessings: Faith Healing on Trial* (Prometheus, 1990). Boken behandlar tre fall av helbräddagörelse som har hamnat inför domstolar. Ett av fallen gäller ett barn som dog i bakteriell hjärnhinneinflammation eftersom föräldrarna, medlemmar i Kristen Vetenskap, förvägrade barnet medicinsk vård.

Fred Fedler har skrivit boken *Media Hoaxes* (Iowa State University Press, 1989) som handlar om medvetna bedrägerier i media.

Kendrick Frazier, redaktör för *Skeptical Inquirer*, har redigerat en antologi, *The Hundredth Monkey and Other Paradigms of the Paranormal* (Prometheus 1991), som är en samling av 43 artiklar från de senaste årens *Skeptical Inquirer*, i många fall med efterskrifter som ger kompletterande information och uppföljningar.

Frank Close har skrivit en kritisk sammanfattning av den kalla fusionens korta men intensiva historia, *Too Hot to Handle: The Race for Cold Fusion* (Princeton University Press 1991).

James Randi har framträtt i en TV-serie i Storbritannien, där han testat personer som påstått sig ha olika paranormala förmågor. TV-serien har sammanfattats i en bok, *James Randi: Psychic Investigator* (Boxtree, 1991).

James T Richardson, Joel Best och David Bromley har gett ut en bok om mytbildningen om satanskulter, *The Satanism Scare* (Aldine de Gruyter, 1991)

SOH